



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 และ 7 ได้มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นเหตุให้การเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรม และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว เข้าสู่ยุคโลกไร้พรมแดน มีการผสมผสานวัฒนธรรมนานาชาติเข้าด้วยกัน ทำให้ชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับการจัดการศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เน้นความร่ำรวยและการบริโภค การศึกษาจึงเป็นการลงทุนมากกว่าการพัฒนาที่แท้จริง ผลจากการศึกษาแนวนี้จึงทำให้คนมีค่านิยมแบบแก่งแย่ง แข่งขัน ตัวใครตัวมัน ไม่สนใจเรื่องมนุษยสัมพันธ์ ไม่สนใจเรื่องจิตสำนึกต่อส่วนรวม พร้อมทั้งจะทำทุกวิถีทาง แม้แต่ฉ้อฉล เพื่อให้ตนชนะและร่ำรวย

การศึกษาที่ผ่านมาดูเหมือนว่าจะเป็นการศึกษาที่ทำให้คนเห็นแก่ตัว ขาดความเมตตา ไม่เห็นใจผู้อื่น ขาดความยุติธรรม ขาดความรู้สึกรับผิดชอบชีวิต และมุ่งแต่การแข่งขันจึงปรากฏพฤติกรรมของความด้อยจริยธรรม และการแก้ปัญหาด้วยวิธีการรุนแรง แย่งชิงทำร้ายซึ่งกันและกันมากขึ้นจริยธรรมของคนในสังคมเสื่อมลงอย่างเห็นได้ชัดจากข่าวประจำวัน จากสื่อต่าง ๆ เช่น การปล้นฆ่า ชิงทรัพย์ พระสงฆ์ทำผิดพระวินัย ลูกฆ่าพ่อ ฆ่าแม่เพื่อมรดก หรือเงินเพียงเล็กน้อย ตำรวจค้ายาเสพติดหรือสิ่งผิดกฎหมาย แพทย์ทำให้คนไข้ตายเพื่อขายอวัยวะให้แก่ผู้อื่น เป็นต้น แม้แต่ “ครู” ซึ่งเป็นบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี ที่ได้ชื่อว่า “แม่พิมพ์ของชาติ” และสังคมให้ความเคารพ ยกย่องให้เป็น “ปูชนียบุคคล” ก็มีจริยธรรมในการประกอบอาชีพลดน้อยลงขาดศรัทธา อุคมการณ์ และเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพครู จึงทำให้ไม่สนใจพัฒนางานในหน้าที่ครู ประพฤติตนไม่เหมาะสมก่อให้เกิดความเสียหายแก่วงการครูทำให้ภาพพจน์ของครูที่สังคมในอดีตให้การยกย่องลดต่ำลง (จิตติมาวดี เจริญรัชต์, 2543: 1)

จากสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันฝึกหัดครูได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวโดยตรงและตลอดเวลา ทำให้เกิดปัญหาต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องตกอยู่ในภาวะวิกฤต ปัญหาของครูได้กระจายอยู่ในทุกขั้นตอนและทุกกระบวนการ ตั้งแต่การเตรียมครู การใช้ครู การพัฒนาครูและการรับรองมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งเป็นปัญหาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

สวนดุสิตโพลล์ (แนวหน้า, 19 ตุลาคม 2541: 1) ได้สำรวจพบพฤติกรรมของครู อาจารย์ ที่นักเรียน นักศึกษาไม่ต้องการ 10 อันดับ ได้แก่

- 1) พูดจาไม่สุภาพ หยาบคาย ลามก อนาจาร
- 2) มีความลำเอียง ไม่ยุติธรรมในการให้คะแนน
- 3) ขาดความรับผิดชอบในการสอน
- 4) ใช้อารมณ์ และระบายอารมณ์แก่ผู้เรียน
- 5) ลวนลาม จีบผู้เรียน ถ่วงเกินผู้เรียน
- 6) วางอำนาจ ขาดเหตุผล ไม่ฟังเหตุผล
- 7) คุกคามนักเรียน นักศึกษา
- 8) ทำตัวไม่เป็นตัวอย่างแก่ศิษย์ กินเหล้า สูบบุหรี่ นุ่งกางเกง
- 9) ลงโทษ นักเรียน และนักศึกษา รุนแรงเกินเหตุ
- 10) หากินกับผู้เรียน

สภาพปัญหาสังคมดังกล่าวข้างต้น สามารถแก้ไขได้ โดยการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ นักการศึกษาเชื่อว่าการศึกษาคือเครื่องมือในการพัฒนาคน บุคคลสำคัญที่จะดำเนินการจัดการศึกษาไปในแนวทางที่พึงประสงค์ คือ “ครู” ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2517-2518 วันที่ 25 มิถุนายน 2519 ว่า “ครูมีหน้าที่ปลูกฝังความรู้ ความคิด และจิตใจเยาวชน ผู้เป็นครูจึงจัดได้ว่ามีบทบาทสำคัญมาก ในการสร้างสรรค์บ้านดลอนาคตของชาติบ้านเมือง” (พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2519)

วิชาชีพครูเป็นหนึ่งในวิชาชีพที่ได้รับความนิยมยกย่องว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงเช่นเดียวกับแพทย์ วิศวกร ตูลาการ ทนายความ และสถาปนิก ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิชาการ การฝึกอบรมให้มีความชำนาญ มีระเบียบวินัย มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และมีองค์กรควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ (กองมาตรฐานวิชาชีพ, 2537) เมื่อพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้ววิชาชีพครูยังเป็นวิชาชีพที่ต้องรับภาระหน้าที่อันสำคัญยิ่งต่อสังคมยากที่จะหาอาชีพใดมาเทียบได้ ในบางประเทศถือว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่สำคัญที่สุดของประเทศ เพราะอนาคตที่ยิ่งใหญ่ของชาติขึ้นอยู่กับการทำงานของคุณครู เนื่องจากครูหนึ่งคนสามารถเปลี่ยนวิถีชีวิตของเด็กคนหนึ่งและสัมผัสกับความเป็นอยู่ของเด็กอีกนับเป็นพันคน (<http://www.ncate.org> about, 1997) ผู้ที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวได้ ต้องมีความพร้อมทั้งในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถในการสอน มีคุณธรรม จริยธรรม มีศรัทธาและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู สามารถนำความรู้ไปจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ ฝึกทักษะ ให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งสามารถปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ลูกศิษย์ได้อีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538: 3) ดังนั้นมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นแหล่งผลิตครู เป็นแหล่ง

สร้างทรัพยากรที่มีคุณค่าแก่สังคม ต้องหันมาทบทวนบทบาทในการพัฒนานิสิตนักศึกษา โดยเฉพาะ การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาคูเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวม

ปีน มาลากุล (2530: 7) กล่าวถึงความสำคัญของครูว่า โรงเรียนจะดีหรือไม่ดี ไม่ได้อยู่ที่ อาคารใหญ่โต สนามกว้างขวาง หรือห้องประชุมและโรงอาหารที่พร้อม แต่อยู่ที่ตัวครูและความ เอาใจใส่ของครูเป็นสำคัญ ดังนั้น บทบาทของครูจึงมีความสำคัญในการพัฒนาคนในสังคม เพราะ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจะต้องมีระบบการศึกษาที่ดี ที่จะเป็นเครื่องมือในการสร้างคนให้สามารถ พัฒนาประเทศทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมให้สอดคล้องและเหมาะสม กับสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกประเทศ แต่ระบบการศึกษาจะดำเนินไปได้ด้วยดีจะต้องมีครูที่มี คุณภาพ มีลักษณะความเป็นครูที่ดีมีความสามารถสูง และได้รับการศึกษาอบรมมาเป็นอย่างดี

คุรุสภาเป็นองค์กรที่สำคัญของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมและ ดูแลความประพฤติปฏิบัติของครู ได้กำหนดจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 จรรยาบรรณครูเปรียบเสมือน ศีลธรรมของครู ที่มีทั้งข้อห้าม และข้อที่ครูต้องหรือควรปฏิบัติประพฤติ เนื่องจากงานหลักของครู คือ การพัฒนาเด็กและเยาวชน นอกจากทำการสอนให้ได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานแห่งวิชาชีพครู แล้ว ครูต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครู ถ้าครูปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครู ด้วยจิตสำนึกของตน และมีอุดมการณ์ ศิษย์ก็จะได้แบบอย่างที่ดี สังคมจะมีความรักและศรัทธาใน อาชีพครูมากขึ้น จรรยาบรรณครูมี 9 ข้อ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2543) คือ

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจ ในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงาม ให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งกาย วาจา และจิตใจ
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจอารมณ์และสังคมของศิษย์
5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช้ให้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ
6. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทาง วิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู
8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์
9. ครูพึงประพฤติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย

สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตครู โดยการ จัดหลักสูตรการเรียนการสอน และกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนานิสิตนักศึกษาคู ให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะครูที่ดี ตามที่สังคมคาดหวังให้เป็นผู้ที่รอบรู้ในวิทยาการต่าง ๆ ที่สามารถ ถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียนได้ ครูต้องมีความรู้ดีในเรื่องที่สอนมีศาสตร์การถ่ายทอดความรู้ซึ่งเป็นศาสตร์ ที่สำคัญที่ต้องมีการปลูกฝังให้ผู้ที่จะเป็นครูได้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู รับผิดชอบต่อหน้าที่ของผู้ให้ ที่เปี่ยมด้วยเมตตาธรรม รู้จักและเข้าใจผู้เรียน ตลอดจนมีบุคลิกภาพที่จูงใจให้ผู้เรียนเชื่อถือและเคารพ ศรัทธา

ปัญหาที่สถาบันราชภัฏพบมากในปัจจุบัน มนตรี จุฬาลงกรณ์ (2543) พบว่ามี 4 ประการ ประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับผู้เข้ามาสู่วิชาชีพครู เนื่องจากนักศึกษาสมัครเข้าศึกษาวิชาชีพครู มีคุณภาพทางวิชาการต่ำ เป็นผู้ที่ไม่ดีในโรงเรียน ในบางกรณีเป็นผู้ที่เรียนที่ได้คะแนนน้อยที่สุดใน โรงเรียนสอบเข้ามาเรียนวิชาอื่น ไม่ได้จึงมาเลือกวิชาครู

ประการที่สอง ปัญหาทัศนคติต่อวิชาชีพครู ส่วนใหญ่ยังขาดศรัทธาอุดมการณ์ ไม่ได้ตั้งใจ เลือกออาชีพครูเพราะวิชาครูสอบเข้าง่าย นอกจากนี้การเรียนวิชาชีพครูเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าวิชาชีพอื่น ใช้เวลาศึกษาน้อยกว่าวิชาชีพอื่น มักจะได้งานทันทีที่สำเร็จการศึกษา

ประการที่สาม ปัญหาในเรื่องหลักสูตรวิชาครูมักเป็นหลักสูตรที่ไม่เข้มข้นจึงเรียนได้ง่าย

ประการที่สี่ ปัญหาเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะกับการเป็นครู เนื่องจากเป็นผู้ที่มี ผลการเรียนไม่ดีจึงทำให้นักศึกษาคูมีบุคลิกภาพหลากหลาย มักจะไม่อยากเป็นครู

นอกจากนี้ยังพบปัญหาอื่น ๆ อีก เช่น นิสิตนักศึกษาคูทุจริตในการสอบ ไม่ตรงต่อเวลา เข้าเรียนสาย ส่งงานไม่ตรงเวลา มนุษย์สัมพันธ์ไม่ดี เลือกทำงานเฉพาะกลุ่มของตนเอง ไม่สามารถ สร้างภาวะผู้นำได้ ขอบคุยในเวลาเรียน ไม่ชอบศึกษาหาข้อมูลด้วยตนเองขาดความสามารถในการสื่อสาร กับผู้อื่น (คณะครุศาสตร์, 2541) ปัญหาดังกล่าวทำให้ค่าของความเป็นครูด้อยลงและส่งผลกระทบต่อ สถานภาพของวิชาชีพครูในสายตาของสังคม เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและสะสมมานาน

สถาบันราชภัฏเป็นผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงในการพัฒนาบัณฑิตครูให้มีคุณลักษณะเป็น “ครูดี ครูเก่ง” จึงต้องกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ มีจิตสำนึกของความเป็นครู มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่และเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในด้านพฤติกรรมดำรงชีวิต ตลอดจนการรักษาภาษาและ วัฒนธรรมของชาติ มีความใฝ่รู้ มุ่งพัฒนาตนเองและการสอนอย่างสม่ำเสมอและมีจริยธรรมในวิชาชีพ โดยการสร้างนักศึกษาคูให้กับสังคมโดยกระบวนการต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การสรรหาคนเก่ง เข้ามาเรียน ครู พัฒนาสถาบันผลิตครูให้เข้มแข็ง ปรับวิชาชีพครูให้เป็นที่นิยม และสร้างระบบ การพัฒนาครูให้ มีประสิทธิภาพโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดประสบการณ์เสริมหลักสูตร สภาพแวดล้อม และอื่น ๆ ที่จะพัฒนาให้นักศึกษาคู มีความรอบรู้ ใฝ่หาความรู้ มีศรัทธาในอาชีพครู และมีคุณ ธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูในอนาคตจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ คุณธรรมและจริยธรรมสูง

สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว นั่นคือการอบรมสั่งสอน การสร้างจิตวิญญาณในความเป็นครู ให้กับนักศึกษาที่เข้ามาเรียนวิชาชีพครู เนื่องจากช่วงชีวิตของนิสิตนักศึกษาที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเป็นช่วงอายุประมาณ 17 – 25 ปี เป็นช่วงวัยรุ่นและเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ จึงเป็นช่วงชีวิตที่เหมาะสมที่สถาบันอุดมศึกษาจะพัฒนาและจัดประสบการณ์ให้นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาไปถึงขีดสูงสุดเต็มศักยภาพทั้งใน ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม (Chickering and Reisser, 1993)

ทัศนะของนักการศึกษาเกี่ยวกับจรรยาบรรณครูได้ชี้ให้เห็นว่า ครูมีบทบาทและมีอิทธิพล ต่อศิษย์ในทุก ๆ ด้านดังนั้นจึงเป็นภารกิจของสถาบันราชภัฏจะต้องเตรียมครูที่ดีมีคุณภาพที่สอดคล้อง กับความต้องการของสังคม ต้องจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพครูให้นักศึกษาได้มี ประสบการณ์ตรง และการปฏิบัติจริงที่นอกเหนือไปจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษามีลักษณะจริยธรรมวิชาชีพครูที่พร้อมจะออกไปประกอบวิชาชีพครูได้อย่าง สมศักดิ์ศรีและมีเกียรติ

จากสภาพปัญหาวิชาชีพครูอยู่ในภาวะที่วิกฤต จึงทำให้สถานภาพของวิชาชีพครูด้อยค่าลง ในขณะที่กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในสังคมเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ ความต้องการด้านทักษะและคุณสมบัติของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัย รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์สถาบันราชภัฏ โดยศึกษาวิเคราะห์ลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์สถาบันราชภัฏในปัจจุบัน แล้วสร้างรูปแบบการส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละด้านที่นักศึกษายังต้องพัฒนาเพิ่มขึ้น เพื่อเสนอแนวทาง ในการพัฒนานักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ให้เป็น “ครูเก่ง ครูดี” ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏในปัจจุบัน
2. สร้างรูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
3. เปรียบเทียบผลการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ โดย
 - 3.1 เปรียบเทียบผลการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
 - 3.2 เปรียบเทียบผลการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์กลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยเชิงทดลองเพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครูของนักศึกษากลุ่มทดลองที่อบรมเชิงปฏิบัติการและปฏิบัติ โดยวิธีการทำค่านิยมให้กระจ่าง กับกลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติ ผู้วิจัย คาดว่ารูปแบบการพัฒนาทักษะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครูจะสัมฤทธิ์ผล และส่งผลให้นักศึกษาพัฒนาทักษะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครูทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ ความมีวินัย ความอดทน ความรับผิดชอบ ความเมตตา ความศรัทธาในวิชาชีพครู ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความขยันหมั่นเพียร และความประหยัด

จากผลการวิจัยของแพทริก (Patrick, 1983: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิผลการทำค่านิยมให้กระจ่างต่อค่านิยมวิถีทาง และค่านิยมจุดมุ่งหมาย พบว่า กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ให้ความสำคัญกับค่านิยมเรื่องความร่าเริงสนุกสนาน ความมีเหตุผล และความรัก มากกว่ากลุ่มควบคุมสอดคล้องกับการวิจัยของ ศรีเกียรติ อนันต์สวัสดิ์ (2540) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการสอนบูรณาการเพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล โดยการทำค่านิยมให้กระจ่าง กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ในเรื่องความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า นักศึกษาที่เรียนแบบบูรณาการโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างมีคะแนนเฉลี่ยของความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมหลังการสอน สูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามปกติ ส่วนการวิจัยของศิริพร ภูประเสริฐ (2533) ได้นำวิธีการทำค่านิยมให้กระจ่างมาพัฒนาค่านิยมทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยสร้างเป็นชุดปฏิบัติการ พบว่า ภายหลังจากใช้ชุดปฏิบัติการนักศึกษามีค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมสูงขึ้น นอกจากนี้ผลของการเปรียบเทียบการอบรมจริยธรรมโดยใช้วิธีการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการเรียนตามปกติ พบว่า นักศึกษาที่เข้ารับการอบรมมีคะแนนในการ ขอมรับตนเอง ขอมรับผู้อื่น มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีวินัย และมีความอดุสาหะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 (ปราณี รามสูต, 2540) รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครูในการวิจัยครั้งนี้ คือการอบรมโดยใช้วิธีของการกระจ่างค่านิยม และฝึกปฏิบัติโดยใช้วิธีของการมีส่วนร่วม ซึ่งกระบวนการอบรมและฝึกปฏิบัติจะก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างวิทยากรและนักศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรม และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของแอสติน (Astin, 1984) พบว่า นักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมากก็จะได้รับการพัฒนามาก ในทางตรงกันข้ามนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมน้อยหรือไม่ได้ร่วมกิจกรรมก็จะได้รับการพัฒนาน้อยหรือไม่ได้รับการพัฒนาเลย

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีสมมติฐานดังนี้

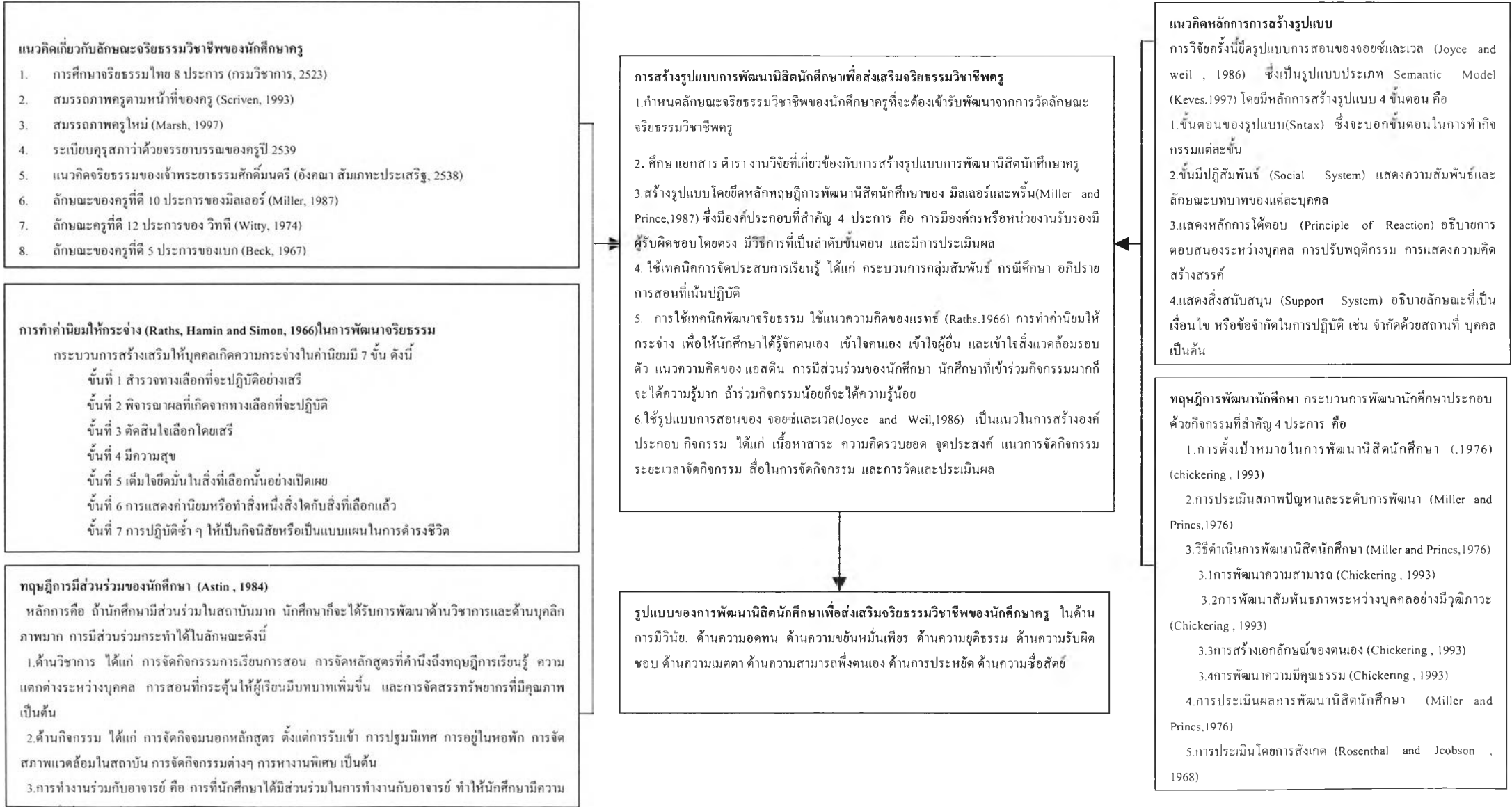
1. นักศึกษากลุ่มทดลองที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการและปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยของการพัฒนาทักษะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู สูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติ
2. นักศึกษากลุ่มทดลองที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการและปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยของการพัฒนาทักษะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยกึ่งการทดลองผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครูสถาบันราชภัฏ ผู้วิจัยใช้วิธีศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิด และรายการลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครูสถาบันราชภัฏ โดยการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารจำนวน 42 รายการ (รายชื่อเอกสารอยู่ในภาคผนวก จ)
2. การศึกษาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครูสถาบันราชภัฏ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2544 ของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
3. รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้กรอบ ทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษาของ มิลเลอร์และพริ้น (Miller and Princes, 1976) ทฤษฎีการกระจำงค่านิยมของแรทท์ (Raths, 1966) ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของแอสติน (Astin, 1984) และรูปแบบการสอนของจอยซ์และเวล (Joyce and Weil, 1986)
4. ในการศึกษาวิจัยกึ่งทดลองเพื่อตรวจสอบใช้รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาจริยธรรมวิชาชีพครู ใช้ทดลองกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2544 คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย



แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู

1. การศึกษาจริยธรรมไทย 8 ประการ (กรมวิชาการ, 2523)
2. สมรรถภาพครูตามหน้าที่ของครู (Scriven, 1993)
3. สมรรถภาพครูใหม่ (Marsh, 1997)
4. ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของครูปี 2539
5. แนวคิดจริยธรรมของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (อังกะมา สัมภาษณ์ประเสริฐ, 2538)
6. ลักษณะของครูที่ดี 10 ประการของมิลเลอร์ (Miller, 1987)
7. ลักษณะครูที่ดี 12 ประการของ วิทตี (Witty, 1974)
8. ลักษณะของครูที่ดี 5 ประการของเบก (Beck, 1967)

การทำค่านิยมให้กระจำง (Raths, Hamin and Simon, 1966)ในการพัฒนาจริยธรรม

กระบวนการสร้างเสริมให้บุคคลเกิดความรู้สึกงำงในค่านิยมมี 7 ขั้น ดังนี้

- ขั้นที่ 1 สำรวจทางเลือกที่จะปฏิบัติอย่างเสรี
- ขั้นที่ 2 พิจารณำผลที่ก่อกำงทางเลือกที่จะปฏิบัติ
- ขั้นที่ 3 ตัดสินใจเลือกโดยเสรี
- ขั้นที่ 4 มีความสุข
- ขั้นที่ 5 เต็มใจยึดมั่นในสิ่งที่เลือกนั้นอย่างเปิดเผย
- ขั้นที่ 6 กำแสดงค่านิยมหรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดกับสิ่งที่เลือกแล้ว
- ขั้นที่ 7 กำปฏิบัติจำ ๆ ให้เป็นกิจนิสัยหรือเป็นแบบแผนในกำดำรงชีวิต

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนักศึกษา (Astin, 1984)

หลักการคือ ถ้ำนักศึกษามีส่วนร่วมในสถำบันมำก นักศึกษาก็จะได้รับพัฒนำด้ำนวิชาการและด้ำนบุคลิกภาพมำก กำมีส่วนร่วมกระทำได้ในลักษณะดังนี้

- 1.ด้ำนวิชาการ ได้แก่ กำจัดกิจกรรมกำเรียนกำสอน กำจัดหลักสูตรที่ค้ำงถึงทฤษฎีกำเรียนรู้ ความแตกต่างระหว่างบุคคล กำสอนที่กระตุ้นให้ผู้ใช้เรียนมีบทบาทเพิ่มขึ้น และกำจัดสรรทรัพยากรที่มีคุณภาพเป็นต้น
- 2.ด้ำนกิจกรรม ได้แก่ กำจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร ตั้งแต่กำรับเข้า กำปฐมนิเทศ กำอยู่ในหอพัก กำจัดสภาพแวดล้อมในสถำบัน กำจัดกิจกรรมต่าง ๆ กำหำงำนพิเศษ เป็นต้น
- 3.กำทำงำนร่วมกับอำจำรย์ คือ กำที่นักศึกษำได้มีส่วนร่วมในกำทำงำนกับอำจำรย์ ทำให้นักศึกษำมีความ

เพื่อให้นักศึกษามีความ

การสร้างรูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพครู

- 1.กำหนดลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครูที่จะต้องเข้ารับพัฒนาจาการวัดลักษณะจริยธรรมวิชาชีพครู
2. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาครู
- 3.สร้างรูปแบบโดยยึดหลักทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษาของ มิลเลอร์และพริน (Miller and Prince,1987) ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ การมีองค์หรือหน่วยงานรับรองมีผู้รับผิดชอบโดยตรง มีวิธีการที่เป็นลำดับขั้นตอน และมีการประเมินผล
4. ใช้เทคนิคการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ได้แก่ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กรณีศึกษา อภิปราย การสอนที่เน้นปฏิบัติ
5. การใช้เทคนิคพัฒนาจริยธรรม ใช้แนวความคิดของเรทซ์ (Raths,1966) การทำค่านิยมให้กระจำง เพื่อให้ นักศึกษาได้รู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว แนวความคิดของ แอสติน การมีส่วนร่วมของนักศึกษา นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมมากก็จะได้ความรู้มาก ถ้ำร่วมกิจกรรมน้อยก็จะได้รู้น้อย
- 6.ใช้รูปแบบการสอนของ จอยซ์และเวล(Joyce and Weil,1986) เป็นแนวในการสร้างองค์ประกอบ กิจกรรม ได้แก่ เนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด จุดประสงค์ แนวการจัดกิจกรรม ระยะเวลาจัดกิจกรรม สื่อในการจัดกิจกรรม และการวัดและประเมินผล

รูปแบบของการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู ในด้ำนกำมีวินัย, ด้ำนความอดทน ด้ำนความข้้นหมั่นเพียร ด้ำนความยุติธรรม ด้ำนกำรับผิดชอบ ด้ำนความเมตตา ด้ำนกำสมำรถพึ่งตนเอง ด้ำนกำประหัด ด้ำนกำเชื่อศัศย์

แนวคิดหลักการสร้างรูปแบบ

การวิจัยครั้งนี้คือรูปแบบการสอนของจอยซ์และเวล (Joyce and weil, 1986) ซึ่งเป็นรูปแบบประเภท Semantic Model (Keves,1997) โดยมีหลักการสร้างรูปแบบ 4 ขั้นตอน คือ

- 1.ขั้นตอนของรูปแบบ(Sntax) ซึ่งจะบอกขั้นตอนในการทำกิจกรรมแต่ละขั้น
- 2.ขั้นมีปฏิสัมพันธ์ (Social System) แสดงความสัมพันธ์และลักษณะบทบาทของแต่ละบุคคล
- 3.แสดงหลักการโต้ตอบ (Principle of Reaction) อธิบายการตอบสนองระหว่างบุคคล การปรับพฤติกรรม การแสดงความคิดสร้างสรรค์
- 4.แสดงสิ่งสนับสนุน (Support System) อธิบายลักษณะที่เป็นเงื่อนไข หรือข้อจำกัดในการปฏิบัติ เช่น จำกัดด้วยสถานที่ บุคคล เป็นต้น

ทฤษฎีการพัฒนำนักศึกษำ กระบวนการพัฒนำนักศึกษำประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญ 4 ประกำร คือ

- 1.กำตั้งเป้าหมายในกำพัฒนำนิสิตนักศึกษำ (.1976) (Chickering, 1993)
- 2.กำประเมินสภาพปัญหาและระดับกำพัฒนำ (Miller and Princs,1976)
- 3.วิธีดำเนินกำพัฒนำนิสิตนักศึกษำ (Miller and Princs,1976)
- 3.1กำพัฒนาควำสมำรถ (Chickering, 1993)
- 3.2กำพัฒนาสัมพันธ์กำระหว่างบุคคลอย่างมีวุฒิกำวะ (Chickering, 1993)
- 3.3กำสร้างเอกลักษณะของตนเอง (Chickering, 1993)
- 3.4กำพัฒนาควำมีคุณธรรม (Chickering, 1993)
- 4.กำประเมินผลกำพัฒนำนิสิตนักศึกษำ (Miller and Princs,1976)
- 5.กำประเมินผลกำสั่งก่ด (Rosenthal and Jacobson, 1968)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาบัณฑิตนักศึกษเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู ในสถาบันราชภัฏ ประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบพื้นฐาน ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีค่ายิ่งของประเทศเพราะครูเป็นผู้รับภาระอันยิ่งใหญ่ในการพัฒนาการศึกษา พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และพัฒนาประเทศ ดังนั้นผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีคุณลักษณะและมีคุณสมบัติพิเศษ ที่แตกต่างออกไปจากผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ๆ ดังจะเห็นได้จากการให้ความสำคัญในเรื่องนี้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539) จากความสำคัญดังกล่าวได้มีนักการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูได้ให้แนวคิด หลักการ และผลงานวิจัยถึงจริยธรรมวิชาชีพครู ในเบื้องต้นได้พิจารณานำแนวคิดและผลงานวิจัยที่สำคัญทั้งในประเทศและต่างประเทศจำนวน 42 รายการ กำหนดเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู โดยสรุปลักษณะจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษาครู ได้แก่ ความศรัทธาในวิชาชีพครู ความมีวินัยในตนเองและผู้อื่น ความอดทนต่อเพื่อนร่วมงาน ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณาต่อศิษย์ ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความรู้จักกาลเทศะ ความยุติธรรม ความสามัคคี ความมีเหตุผล ความมีน้ำใจ ความอดุสาหะ ความละเอียด ความสุภาพ ความเคารพผู้อาวุโส ความยกย่องนับถือ ความรักพวกพ้อง และความสุขุมรอบคอบ

2. ทฤษฎีการกระจ่างค่านิยม (Raths ,Hamin and Simon, 1966)

แรทส์ และคณะ (Raths ,Hamin and Simon, 1966) เป็นผู้ให้แนวคิดทฤษฎีนี้ โดยถือว่าการค่านิยมคือหลักการประพฤติปฏิบัติตนต่อสิ่งต่างๆ ที่บุคคลถือว่าดีงาม ถูกต้องและควรแก่การยึดถือ ทฤษฎีนี้มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนค้นพบด้วยตัวเองว่าหลักการประพฤติปฏิบัติของตนเองต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างไร และหลักการที่ดี ที่ถูก ที่ควรตามทัศนะของตนเป็นอย่างไร โดยถือว่าการค่านิยมเกิดจากการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล และจะแสดงออกมาในรูปของความเชื่อ ทัศนคติ พฤติกรรมและความรู้สึกของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ความเชื่อ ทัศนคติ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาในชีวิตประจำวันย่อมมีมากมาย แรทส์และคณะ ได้เสนอเกณฑ์ ในการตัดสินใจว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นได้สะท้อนค่านิยมของบุคคลนั้นหรือไม่ไว้ 7 ประการ (ชัยพร วิชชาวุธ, ชีระพร อุวรรณ โณ 2527: 13-14)

1. เป็นการเลือกกระทำอย่างอิสระ ไม่บังคับ
2. เลือกจากทางเลือกหลายๆ ทาง
3. เป็นการเลือกที่เกิดจากการพิจารณาผลของทางเลือกแต่ละทางแล้ว

4. รู้สึกภูมิใจและมีความยินดีที่ได้เลือกกระทำสิ่งนั้น
5. ยืนยันการตัดสินใจเลือกอย่างเปิดเผย
6. กระทำตามทางเลือกที่ตนตัดสินใจเลือก
7. กระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

การปลูกฝังจริยธรรมตามแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการกระทำจ่านิยม คือ การช่วยให้นักเรียนเกิดความกระจ่างในความเชื่อ ในทัศนคติ ในพฤติกรรม และในความรู้สึกของตนเอง หน้าที่ของครูในการปลูกจ่านิยมคือ การชี้แนะ หรือจัดการให้มีการชี้แนะโดยการตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนเกิดการครุ่นคิดขึ้น และท้ายสุดก็จะเป็นไปตามเงื่อนไขทั้ง 7 ข้อที่ได้กำหนดไว้

3. ทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจในการพัฒนาบัณฑิตออกไปพัฒนาประเทศ โดยมุ่งหวังให้บัณฑิตของสถาบันได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ สติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ ขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันจึงให้ความสนใจและความสำคัญมาก โดยมีแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษาเกิดขึ้นหลายแนวเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนานิสิตนักศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษาของซิคเคอริง ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนักศึกษาของแอสติน และรูปแบบกระบวนการพัฒนานักศึกษาของมิลเลอร์และพรินซ์ เป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการวิจัยครั้งนี้

3.1 ทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาของซิคเคอริง (Chickering's Theory of Student Development) เป็นทฤษฎีที่ซิคเคอริงได้ทำการศึกษาพัฒนาการของนักศึกษาชายหญิงจากสถาบันอุดมศึกษา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลานานกว่า 20 ปี จากผลการศึกษาพบว่า เมื่อนักศึกษาได้เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแล้ว นักศึกษามีพัฒนาการศักยภาพได้ถึง 7 ด้าน จึงสามารถนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพนิสิตนักศึกษาคู ในด้าน

- 3.1.1 การพัฒนาความสามารถ
- 3.1.2 การพัฒนาการควบคุมอารมณ์
- 3.1.3 การพัฒนาความเป็นอิสระสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน
- 3.1.4 การพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอย่างมีวุฒิภาวะ
- 3.1.5 การสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง
- 3.1.6 การพัฒนาเป้าหมาย
- 3.1.7 การพัฒนาบูรณาการของชีวิต

3.2 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนักศึกษา (Astin, 1984)

หลักการคือ ถ้านักศึกษามีส่วนร่วมในสถาบันมาก นักศึกษาก็จะได้รับการพัฒนา ด้านวิชาการและด้านบุคลิกภาพมาก การมีส่วนร่วมกระทำได้ในลักษณะ ดังนี้

3.2.1 ด้านวิชาการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดหลักสูตร ที่คำนึงถึงทฤษฎีการเรียนรู้ ความแตกต่างระหว่างบุคคล การสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีบทบาทเพิ่มขึ้น และการจัดสรรทรัพยากรที่มีคุณภาพ เป็นต้น

3.2.2 ด้านกิจกรรม ได้แก่ การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร ตั้งแต่การรับเข้า การปฐมนิเทศ การอยู่ในหอพัก การจัดสภาพแวดล้อมในสถาบัน การจัดกิจกรรมต่างๆ การหางานพิเศษ เป็นต้น

3.2.3 การทำงานร่วมกับอาจารย์ คือ การที่นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการทำงาน กับอาจารย์ ทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจในการอยู่ในสถาบันมากขึ้น ได้แก่ การร่วมทำงานด้าน วิชาการและการร่วมกิจกรรมอื่น ๆ

3.3 รูปแบบกระบวนการพัฒนานิสิตนักศึกษาของมิลเลอร์และพริન્ซ์ (Miller and Prince, 1976) ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 การตั้งเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษา

3.3.2 การประเมินสภาพปัญหาและระดับการพัฒนา

3.3.3 วิธีดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษา

3.3.4 การประเมินผลการพัฒนานิสิตนักศึกษา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

จริยธรรมวิชาชีพครู หมายถึง ความประพฤติ การปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่ดีในการประกอบ วิชาชีพครู ประกอบด้วย ความมีศรัทธาในวิชาชีพครู ความมีวินัยต่อตนเองต่อผู้อื่น มีความอดทน ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความเมตตากรุณาต่อศิษย์ ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด มีความ ซื่อสัตย์ มีความยุติธรรม ความสามัคคี ความมีเหตุผล ความมีน้ำใจ มีความอดุสาหะ มีความละเอียด ความสุภาพ มีความรู้จักกาลเทศะ ความเคารพผู้อาวุโส มีความยกย่องนับถือครูอาจารย์ มีความรัก พวกพ้อง มีความสุขุมรอบคอบ

ความมีวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติของตนเอง ปฏิบัติถูกต้อง และเหมาะสม ตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย จรรยาบรรณ และศีลธรรมของสังคม

ความอดทน หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะต่อสู้กับเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยความเข้มแข็ง มีความสุขุมรอบคอบ สามารถจัดกิริยาอาการ คำพูด สีหน้า ให้สงบเสงี่ยมได้

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม ละเอียดรอบคอบ อย่างเต็มความสามารถ และยอมรับผลของการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย รวมทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

ความเมตตา หมายถึง การมีความรักใคร่ สงสาร ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข และให้ความช่วยเหลือด้วย กาย วาจา ใจ เมื่อเห็นผู้อื่นมีทุกข์

ความศรัทธาในวิชาชีพครู หมายถึง มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู ร่วมกิจกรรมขององค์กรครู ส่งเสริมกิจกรรมขององค์กรครู ส่งเสริมองค์กรครู สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพครู เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาชีพครู ร่วมมือส่งเสริมให้มีการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู

ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ตั้งใจและกระตือรือร้น มุ่งมั่นในการทำงานโดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออกได้แก่ ตอรับการทำงาน อารมณ์ทำงานแม้จะไม่ใช่งานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานอย่างต่อเนื่องและสำเร็จตามเป้าหมาย

ความประหยัด หมายถึง รู้จักประหยัด อดออม แลและใช้ของคุ้มค่า

ความซื่อสัตย์ หมายถึง ความจริงใจ ยอมรับความถูกต้องเหมาะสม ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาด้วยความสุจริตใจ ยอมรับด้วยเหตุด้วยผล รักษาหลักการหรือข้อกำหนดทางศีลธรรม ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น

ความยุติธรรม หมายถึง ปฏิบัติตนเป็นกลาง ใช้เหตุผลที่ถูกต้อง ไม่ลำเอียง ให้ความเป็นธรรม ปฏิบัติตามหลักการลักษณะที่แสดงออกถึงความเที่ยงธรรม ความมีเหตุผลในการปฏิบัติงาน

รูปแบบการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพครู หมายถึง แบบหรือแผนในการพัฒนาลักษณะจริยธรรมวิชาชีพครู ที่ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย หน่วยงาน ผู้รับผิดชอบ การดำเนินงาน โดยใช้เทคนิควิธีการทำค่านิยมให้กระจ่าง ได้แก่ การคิด การพูด การอภิปราย และการฝึกปฏิบัติโดยใช้กิจกรรมพลศึกษาและลูกเสือ และการประเมินผล

แบบวัดลักษณะจริยธรรมวิชาชีพ หมายถึง แบบสำรวจลักษณะจริยธรรมวิชาชีพ ที่มุ่งให้นักศึกษาแสดงค่านิยมทางจริยธรรมของตน ลักษณะแบบวัดเป็นสถานการณ์พร้อมตัวเลือกที่ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ปฏิบัติ 4 ตัวเลือก และคำตอบที่นักศึกษาตอบในแต่ละตัวเลือกจะบอกระดับค่านิยมทางจริยธรรม 4 ชั้น ชั้นที่ 1 หมายถึง ชั้นรับรู้ ชั้นที่ 2 หมายถึง ชั้นตอบสนอง ชั้นที่ 3 หมายถึง ชั้นเห็นคุณค่า ชั้นที่ 4 หมายถึง ชั้นจัดระบบคุณค่า

ขั้นรับรู้ หมายถึง ความเข้าใจจริยธรรม หรือความคิดพฤติกรรมและเรื่องราวที่เกิดขึ้นรอบตัวแต่ยังไม่ปฏิบัติ

ขั้นตอบสนอง หมายถึง การปฏิบัติตามคำสั่ง คำสอน คำแนะนำ กฎเกณฑ์ บทบาทหน้าที่ด้วยความพึงพอใจ ความยินดีต่อจริยธรรม

ขั้นเห็นคุณค่า หมายถึง การยอมรับ ความซาบซึ้ง ความชื่นชม ต่อจริยธรรมจนแสดงความคิด หรือการปฏิบัติตามจริยธรรม

ขั้นจัดระบบคุณค่า หมายถึง การสร้างแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ของการประพฤติ ปฏิบัติต่อจริยธรรมอย่างเป็นระบบที่สร้างขึ้นด้วยความสำนึกของตนเอง

การทำค่านิยมให้กระจ่าง หมายถึง การกระตุ้นให้นักศึกษาแต่ละคนคิด หรือแสดงความรู้สึกของตนออกมา เพื่อให้ศึกษาค้นพบหลักจริยธรรมวิชาชีพครูด้วยตนเองกระจ่างขึ้น อันไปสู่การปฏิบัติให้ถูกต้องตามจริยธรรมวิชาชีพครู

นักศึกษาครู หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1-4 คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระดับลักษณะจริยธรรมวิชาชีพครู ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาต่อไป
2. ได้รูปแบบของการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพครู อีกรูปแบบหนึ่ง
3. เป็นแนวทางสำหรับการค้นคว้าวิจัย ทางด้านจริยธรรม และพัฒนาจริยธรรมโดยวิธีอื่น ๆ